

ORTADOğU GÜNDEMİ

2-8 Mayıs 2022

2022

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

Suriyeli mültecilere ve ev sahibi topluluklara sürekli uluslararası desteği sağlamak amacıyla 9-10 Mayıs tarihlerinde düzenlenecek olan 6. Brüksel Konferansı öncesinde AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi ve Komisyon Başkan Yardımcısı Josep Borrell açıklamada bulundu. Borrell, AB'nin milyonlarca Suriyelinin her gün insani yardıma muhtaç olduklarını unutmadıklarını dile getirdi. Kriz Yönetiminden Sorumlu Komisyon Üyesi Janez Lenarčič ise Suriye krizini sona erdirmeye ve hayat kurtaran yardım sağlama hususlarında çözümler aramaya devam etmesi için konferansın uluslararası toplumu seferber ettiğini ekledi.¹

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye'nin ülkedeki 1 milyon Suriyelinin dönüşü için 13 farklı bölgede büyük bir inşaat projesi üzerinde çalışıldığını açıkladı.² Uluslararası yardım kuruluşları tarafından finansmanı sağlanan proje yaklaşık 250.000 kişi için konut inşa edilmesini öngörmekte.³

1-2 Mayıs tarihleri arasında "bir kişinin ölümüne yol açanlar hariç" terörle ilgili mahkûmiyetlere çıkarılan cumhurbaşkanlığı affı kapsamında 60 kişi serbest bırakıldı.⁴

• Fırat'ın Doğusu

Suriye Kürtleri Ulusal Konseyi (SKUK), üyelerine Suriye'nin kuzeydoğusunda PYD tarafından gerçekleştirilen ihlallere ilişkin yazılı bir açıklama yayımladı. 4 Mayıs'ta bir üyelerinin PYD tarafından kaçırıldığını duyuran SKUK, Suriye Demokratik Güçleri (SDG) ve ABD'ye yaşanan ihlallere son vermeleri için harekete geçme çağrısında bulundu. Yapılan yazılı açıklamada SKUK, PYD'nin, alıkoyduğu siyasetçi, gazeteci ve aktivistlerin akıbetlerini açıklamasını istedi.⁵

Uluslararası Af Örgütü ve Çocukları Kurtarın Vakfı (Save the Children), Suriye'nin kuzeydoğusunda Suriye Demokratik Güçleri'nin (SDG) kontrolündeki El Hol Kampı'nda kalan yabancı uyruklu savaşçıların çocuklarının ve bu çocukların annelerinin, vatandaşı oldukları ülkelere geri gönderilmesi için daha fazla çaba gösterilmesi çağrısında bulundu. SDG ise yılbaşından bu yana yabancı uyruklu 65 çocuğu ülkelerine teslim ettiğini açıkladı.⁶

YPG militanları, IŞİD hücreleriyle kamp dışında iletişim hâlinde buldukları ve Suriye'nin kuzeydoğusunda saldırı hazırlığında oldukları şüphesiyle, El Hol Kampı'nda bulunan 23 kişiyi

1 Brussels VI Conference in support to Syrian people (europa.eu)

2 Turkey to launch new project for return of 1 million Syrians - Turkey News (hurriyetdailynews.com)

3 Turkey closes Istanbul for new asylum seekers, minister says - Turkey News (hurriyetdailynews.com)

4 Syrian authorities free 60 prisoners in presidential amnesty: Monitor | Al Arabiya English

5 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/070520223>

6 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3615276/sdg-yilbasindan-bu-yana-yabanci-uyruklu-65-cocuğu-ülkelerine-teslim-etti>

tutukladı. El Hol Kampı'nda hücresele örgütlenme biçiminde faaliyet göstermeye devam eden IŞİD militanlarının nisan ayında 6 kişiyi öldürdüğü kaydedildi.⁷

ABD'ye ait yeni bir araç konvoyu 4 Mayıs Çarşamba günü Irak'tan Suriye'ye geçiş yaptı. Askerî ve lojistik malzeme yüklü yaklaşık 15 tirdan oluşan konvoyun Suriye'nin Haseke vilayetinde bulunan Uluslararası Koalisyon üslerine hareket ettiği bildirildi.⁸

• Güney Suriye

Suriye'nin güneyinde bulunan Dera vilayetinde sık sık gerçekleşen suikast eylemleri rejimin kontrolündeki bölgelere uzandı. Geçtiğimiz hafta cuma ve cumartesi günleri Dera'da 9'dan fazla suikast saldırısı gerçekleşti. Bu suikastlarda Suriye rejimi güçleri, eski muhalif unsurlar ve uyuşturucu kaçakçıları hedef alındı. Dera'nın rejim kontrolüne girmesinin ardından bölgede istikrarsızlık ve güvensizlik arttı, bunun sonucunda ise gerçekleştirilen suikast ve bombalı saldırılarda önemli bir tırmanış gözlemlendi.⁹

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

3 Mayıs 2022'de Millî Savunma Bakanlığında yapılan açıklamada, "Türk Silahlı Kuvvetlerimiz, teröristle mücadelesini etkin ve kararlı şekilde sürdürüyor. Kahraman komandolarımız, Barış Pınarı bölgesinde saldırı hazırlığında olan 3 PKK/YPG'li teröristi daha etkisiz hâle getirdi" ifadelerine yer verildi.

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Türkmen Cephesi'nin (ITC) 27. kuruluş yıl dönümü münasebetiyle Kerkük'te tören düzenlendi. Törene, ITC Başkanı Hasan Turan, Kerkük Valisi Rakan Said, ITC yürütme kurulu üyeleri ve çok sayıda vatandaş katıldı. Törende konuşma yapan konuşma yapan ITC Başkanı Turan, "ITC'nin kurulduğu günden bu yana Irak'ta Türkmenlerin en güçlü ve tek siyasi savunucusu" olduğunu aktardı. Turan, ülkenin zor bir siyasi süreçten geçtiğini vurgulayarak, "Irak'ta Türkmenler bu siyasi darboğazdan olumsuz etkilenmemeli. Bunun için de ITC'nin üzerine düşeni en iyi şekilde yapacağından hiç kimsenin şüphesi olmasın" dedi. Türkmenlerin Irak'ta ciddi ve önemli bir coğrafyada yoğunluk gösterdiklerini belirten Turan, Osmanlı'dan sonra bu coğrafyada başlattıkları varlık mücadelesini daha iyi şekilde sürdüreceklerini aktardı. Turan, ITC'nin Türkmenleri savunmanın yanı sıra Irakın toprak bütünlüğünü de korumaya devam eden ciddi bir siyasi kuruluş olduğunu ifade etti.¹⁰

7 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/0305202216>

8 <https://www.syriahr.com/en/250060/>

9 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3622556/suriye-dera'daki-suikastlar-rejimin-kontrolundeki-bölgelere-uzandı>

10 <http://www.turkmenelitvhaber.net/turkmeneli/item/24477-irak-turkmen-cephesi-nin-27-kurulus-yil-donumu-kerkuk-te-kutlandi.html>

Irak Türkmen Cephesi'nin (ITC) sosyal medya hesabından yapılan paylaşımında, ITC'nin 27. kuruluş yıl dönümü münasebetiyle yurt içi ve yurt dışından çok sayıda siyasi parti başkanlarının tebrik mesajları paylaşıldı. Paylaşılan tebrik mesajları arasında, Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi, Egemenlik İttifakı Başkanı Hamis Hançer, Kurtuluş ve Kalkınma Cephesi Başkanı Usame El-Nuceyfi gibi liderlerin mesajları yer aldı.¹¹

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Genel Merkezi tarafından Kerkük'ün genel durumu ile ilgili bir bildiri yayımlandı. Yayımlanan bildiride, ITC'nin, Kerkük'te barış ve istikrardan yana olduğu ifadeleri yer aldı. ITC tarafından, 2003 yılından bu yana vilayetin sorunlarının ele alınmasının gerektiği belirtildi. Bildiride ayrıca, sorunların çözümlerinin sürekli ertelenmesinin Kerkük halkının çıkarına olmadığı uyarısı da yer aldı. Bildiride Kerkük'ün bileşenleri arasında idari görev paylaşımındaki en uygun sistemin yüzde 32 esasına dayalı sistem olduğu, bu sistemin göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmesi ve idari görevlerin sadece Kerkük halkına verilmesi gerektiği vurgulandı. Petrol Bakanlığını Kerkük ve özellikle Türkmenleri göz ardı etmekle suçlayan ITC, Kerkük'ün petrol üreten bir vilayet olmasına rağmen akaryakıt ve elektrik sorunu yaşadığını belirtti. Bakanlığın kasıtlı olarak Kuzey Petrol Şirketi müdürlüğünün Kerkük halkından birine vermediğine dikkati çeken ITC, Petrol Bakanlığının Kuzey Petrol Şirketinin sahalarını geliştirmek için herhangi bir adım atmadığını da vurguladı. Kerkük Polis Teşkilatı görevlerinde Türkmenlerin oranının yüzde 8'i geçmediğini ve birçok devlet dairesinde denge sağlanmadığını kaydeden ITC, Başbakan Mustafa el-Kazimi'yi Kerkük milletvekilleriyle sorunların üzerinde durmak üzere görüşmeye çağırdı. Kerkük halkını ve milletvekillerini bir el olmaya çağıran ITC, Türkmen milletvekillerinin Kerkük halkına hizmet etmekte kararlı olduğunu belirtti.¹²

Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Etnik ve Dinî Oluşumlardan Sorumlu Bakan ve Irak Türkmen Cephesi (ITC) Yürütme Kurulu Üyesi Aydın Maruf, "ITC olarak bu siyasi çekişmelerde bir taraf değiliz" açıklamasında bulundu. Maruf, son günlerde IKBY'nin gündeminde olan kota konusuna ilişkin yaptığı açıklamada, "Kota bilindiği üzere etnik ve dinî oluşumları temsil etmektedir. Bu millî bir haktır" dedi. Siyasi taraflar arasında kotayla ilgili görüşlere değinen Maruf, "Herkes görüşlerini sunmakta özgürdür. Türkmenler olarak özellikle de ITC olarak kotayla ilgili bizim de görüşlerimiz var" ifadesini kullandı. Kotayla ilgili görüşlerine ilişkin Maruf, "Türkmen kotasıyla ilgili bölgede bir seçim merkezinin olmasından yanayız. Geçmişte nasıl yapıldıysa aynı şekilde devam etmesini istiyoruz" diye konuştu. Kotanın bölgelere göre ayrılması yönündeki görüşleri doğru bulmadıklarını kaydeden Maruf, "Bu görüş siyasi amaçlıdır. Bu sebeple biz kotanın dağılımından yana değiliz" diye konuştu. Özel seçimlere Türkmen kotasının katılmasından yana olmadıklarını belirten Maruf, sözlerini şu şekilde sürdürdü: "Özel seçimlerde de kotalara müdahaleler oluyor. Bu nedenle bu nokta bizim için önemli. Siyasi taraflar arasında çekişmeler oluyor, ITC olarak bu siyasi çekişmelerde bir ta-

11 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=523385569355090&set=pcb.523385696021744>

12 <https://almasalah.com/ar/news/225770/الجببةالتركمانيةتدوير-المناصب-يتجاهل-التوازن-الإداري-في-كركوك>

raf değildir. 1 Ekim’de yapılması planlanan seçimlerin belirlenen tarihte yapılmasından yana-yız” Siyasi partilerle iyi ilişkilere sahip olduklarını söyleyen Maruf, “KDP başta olmak üzere bütün siyasi partilerle iyi ilişkilerimiz mevcut. Kota sandalye sayısının düşürülmesine ilişkin görüşlerine değinen Maruf, söz konusu görüşün yanlış bir adım olduğunu ve ITC olarak kota sandalye sayısının artırılmasından yana olduklarını belirtti.¹³

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, Haşdi Şaabi güçlerine bağlı 16. Tugay Komutanı Ebu Sair el-Beşiri’yi kabul etti. Kabulde, Kerkük vilayetinin güvenlik durumu ele alındı. Turan kabulde, Irak Federal Güçleri tarafından terör örgütlerine yönelik düzenlenen operasyonlarda Haşdi Şaabi Güçleri’nin de vermiş olduğu desteklerinden övgüyle söz etti. El-Beşiri, ITC’nin 27. kuruluş yıl dönümü münasebetiyle Turan’ı tebrik etti.¹⁴

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, Selahaddin vilayetine bağlı Tuzhurmatu ilçesi aşiretlerinden oluşan bir heyeti kabul etti. Turan kabulde, ilçede yaşayan farklı etnik gruplar arasındaki kardeşliğin ve dayanışmanın önemine vurgu yaptı. Kabulde, ITC Başkan Yardımcısı Heytem Haşim Muhtaroglu da hazır bulundu.¹⁵

• Güvenlik

Irak Kuzey Petrol Şirketine bağlı güvenlik güçleri tarafından yapılan açıklamada, Kerkük-Erbil karayolu üzerinde bulunan kontrol noktasına operasyon düzenlendiği belirtildi. Düzenlenen operasyona ilişkin yapılan açıklamada, kaçak yollarla çıkarılan petrolün kuzey illere sevki sırasında sürücüleriyle birlikte 5 tankerin ele geçirildiği açıklandı.¹⁶

Irak güvenlik kaynaklarından yapılan açıklamada, Irak Genelkurmay Başkanı Abdülemir Yarallah başkanlığındaki askerî heyetin Diyala vilayetine bağlı Karatepe nahiyesini ziyaret ettiği belirtildi. Ziyaretin amacına ilişkin yapılan açıklamada, nahiyenin güvenlik durumunun ele alındığı açıklandı.¹⁷

Kerkük Polis Müdürlüğü Basın Sözcüsü Amir Nuri’nin yaptığı açıklamada, Kerkük’e bağlı Dakuk ilçesinde bulunan Irak Federal Polis güçlerine bağlı kontrol noktasına terör örgütü IŞİD tarafından saldırı yapıldığı belirtildi. Kontrol noktasına otomatik silahlarla yapılan saldırıda 5 polisin yaralandığı açıklandı.¹⁸

Irak güvenlik kaynaklardan yapılan açıklamada, Kerkük’ün Altunköprü nahiyesinde terörle mücadele kapsamında Irak Federal güçlerine destek amacıyla nahiyede bulunan Peşmer-

¹³ <https://www.tebaajansi.com/m/irak/maruftan-kota-aciklamasi-h293952.html>

¹⁴ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=524377475922566&set=pcb.524377802589200>

¹⁵ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=531535895206724&set=pcb.531537645206549>

¹⁶ <https://www.mawazin.net/Details.aspx?jimare=192236>

¹⁷ <https://kirkuktv.net/AR/Details/5705>

¹⁸ <http://www.turkmenelitvhaber.net/turkmeneli/item/24582-kerkuk-te-deas-in-kontrol-noktasina-duzenledigi-saldirida-5-polis-yaralandi.html>

ge'ye bağlı gözlem noktasına terör örgütü IŞİD tarafından saldırı yapıldığı belirtildi. Saldırının sonucuna ilişkin yapılan açıklamada, herhangi bir can kaybının olmadığı açıklandı.¹⁹

Irak güvenlik kaynaklarından yapılan açıklamada, Diyala vilayetine bağlı Hanekin ilçesinde bulunan Haşdi Şaabi güçlerinin karargâhına terör örgütü IŞİD tarafından saldırı yapıldığı belirtildi. Saldırıya ilişkin yapılan açıklamada, 2 Haşdi Şaabi mensubunun ağır yaralandığı açıklandı.²⁰

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, Bedir Örgütü Genel Sekreter Yardımcısı Abdulkerim Yunus el-Ensari'nin vefatı nedeniyle bir taziye mesajı yayımladı. Yayımlanan mesajda, "trafik kazasında hayatını kaybeden Bedir Örgütü Genel Sekreter Yardımcısı dostumuz Abdulkerim el-Ensari'ye Allah'tan rahmet ve Bedir Örgütü lideri Hadi el-Amiri başta olmak üzere örgütün diğer kadrolarına başsağlığı diliyorum" ifadeleri yer aldı.²¹

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Ramazan Bayramı münasebetiyle Kifri ilçesinde bayramlaşma töreni düzenledi. Törende konuşma yapan ITC Başkanı Hasan Turan, "Irak Türkmenlerinin vizyonu çok açık ve nettir. Bizim sadece bir kimlik altında birleşmemiz gerekir. O da Türkmen kimliğidir. Başka bir kimlik altında vizyonumuz yoktur" açıklamasında bulundu.²²

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Kerkük Milletvekili Erşat Salihi, Antalya'da düzenlenen Yörük Türkmen Festivali'ne katıldı. Salihi, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Muhittin Böcek tarafından karşılandı. Salihi, Irak Türkmenlerine vermiş oldukları desteklerden ve sıcak karşılamalarından dolayı Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Böcek'e teşekkürlerini ilettili. Düzenlenen törene Türk dünyasının farklı yörelerinden temsilcilerin yanı sıra birçok diplomat, dernek temsilcileri ve vatandaşlar da hazır bulundu.²³

Kerkük Sağlık Müdürlüğü tarafından yapılan açıklamada, Kerkük'te "kanamalı" olarak bilinen "hemorajik ateş" vakasının kaydedildiği belirtildi. Belirtilen vakayla ilgili açıklamada bulunan Kerkük Sağlık Dairesi Müdürü Nebil Boşnak, kasaplık yapan bir vatandaşta hemorajik ateş görüldüğü ve karantinaya alındığı açıklandı.²⁴

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan

Eski Suudi Arabistan İstihbarat Genel Başkanı Prens Turki al-Faysal ABD'yi ve Biden yönetimini geçen yıl Arap Yarımadası'na gerçekleştirilen terör saldırılarına gerekli cevapları ver-

19 <https://www.alsumaria.tv/news/البيشمير كة-تعلن-صد-هجوم-ارهابي-في-التون-كوبري/419579/امن>

20 <https://baghdadtoday.news/news/187222/احباط-تعرضين-لداغش-في-خا-187222>

21 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=529790062047974&set=a.456698766023771>

22 <https://twitter.com/hasanturank/status/1521574818059067396>

23 <https://twitter.com/Ersatsalihi/status/1522564352993378304/photo/1>

24 <https://www.dijlah.tv/index.php?page=article&id=306962>

memeleri sebebiyle ağır bir şekilde eleştirdi. Turki al-Faysal, ABD'nin söz konusu durum için Suudi Arabistan'ı yüz üstü bıraktığını belirtti. Prens Turki al-Faysal, ABD Başkanı Joe Biden'in seçim kampanyası sırasında Suudi Arabistan'ı parya devlet hâline getireceğine dikkat çekti. Turki al-Faysal, Biden'in Yemen'de ortak operasyonları durdurarak ve Veliaht Prens Muhammed bin Selman ile görüşmeyerek seçim kampanyasındaki vaatlerini gerçekleştirdiğini belirtti. Prens, Biden'in Husileri terör listesinden çıkarmasıyla onları daha saldırgan hâle getirdiğini, Suudi Arabistan'a ve BAE'ye saldırılar gerçekleştirmelerine sebep olduğunu iddia etti. Ancak Prens Turki, ABD'nin son zamanlarda Suudi Arabistan'ın güvenliğine dair girişimleri sebebiyle minnettar olduklarını dile getirdi ancak üst düzey daha fazla etkileşim görmek istediklerini de belirtti.²⁵

Suudi Arabistan Sanayi ve Maden Kaynakları Bakanlığı, çelik levha fabrikası kompleksi ve akülü elektrikli araç metal tesisi için 6 milyar dolar temin ettiklerini ve söz konusu bütçenin maden sektörüne planlanan 32 milyar dolarlık yatırımın parçası olduğunu duyurdu. Bakan Bandar al-Khorayef, bakanlığının hedefinin dokuz maden projesini desteklemek olduğunu ifade etti. Dokuz proje içerisinde gemi üretimi, petrol ve gaz, inşaat ve savunma sektörleri için 4 milyar dolarlık çelik levha fabrikası kompleksiyle otomotiv, gıda paketleme, makine ve teçhizat ve diğer endüstriyel sektörlere tedarik sağlayacak "yeşil" çelik kompleksinin de bulunduğu belirtti. Bandar al-Khorayef, projelerin 14.000 kişilik istihdam sağlayacağını ve bakanlığın yabancı şirketlerden 145 keşif lisansı başvurusunu gözden geçirdiğini ifade etti.²⁶

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

BAE Dışişleri Bakanı Şeyh Abdullah bin Zayid Al Nahyan, Singapur'da Dr. Vivian Balakrishnan ile bir görüşme gerçekleştirdi. Görüşmede iki ülke arasındaki ayrıcalıklı ilişkiye ve iş birliğini çeşitli alanlarda güçlendirip geliştirmeye kararlı olduğuna dikkat çekildi. Tarafların bölgesel ve uluslararası gelişmeler konusunda görüş alışverişinde bulunduğu belirtildi.²⁷

Abu Dabi Veliaht Prensi Muhammed bin Zayid Al Nahyan, Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'u seçimleri kazanması sebebiyle tebrik etti. Telefon görüşmesinde iki ülke arasındaki ilişkileri geliştirmek üzerine de konuşulduğu aktarıldı. Muhammed bin Zayid iki ülkeye de faydalı bir şekilde iş birliğini artırmak, Ortadoğu ve küresel olarak barış ve istikrarı sağlamak için sabırsızlandığını ifade etti.²⁸

25 <https://www.reuters.com/world/middle-east/saudis-feel-let-down-by-us-over-houthi-security-threats-says-senior-royal-2022-05-02/>

26 <https://www.reuters.com/business/saudi-arabia-announces-6-bln-investments-steel-complex-ev-metals-plant-2022-05-06/>

27 <https://www.wam.ae/en/details/1395303044551>

28 <https://www.wam.ae/en/details/1395303044772>

• Katar

Katar, dünyadaki en büyük sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) ihracatçısı konumunu ABD'nin düşük talep sebebiyle ikinci sıraya gerilemesiyle geri aldı. Nisan ayında Katar'ın LNG ihracatının 7,5 milyon metreküpü geçmesiyle ABD'yi sıralamada geride bıraktığı görüldü. Katar'ın doğal gaz alanlarını genişletme projeleriyle doğal gaz ihracatı konusunda zirvede kalabileceği belirtilmektedir.²⁹

Katar Merkez Bankası (QCB), mevduat ve repo faizlerinin 50 baz puan artarak sırasıyla %1,5 ve %1,75'e çıkacağını duyurdu. QCB, kredi faizini de 25 baz puan artırarak %2,75'e çıkaracaklarını ifade etti. Diğer Körfez ülkelerinin merkez bankalarının da temel faiz oranlarını artırdığı, bu kararın ABD Merkez Bankasının (FED) faizi artırmasıyla alındığı belirtildi.³⁰

• Kuveyt

Kuveyt Başbakan Yardımcısı ve Petrol Bakanı Dr. Muhammed Al-Fares, OPEC+ ülkeleri tarafından haziran ayında petrol üretiminin 423.000 varile çıkarılma kararını memnuniyetle karşıladıklarını ifade etti. Al-Fares, bir aylık üretim artışıyla piyasanın dengesinin tekrar sağlanmasının hedeflendiğini belirtti. Üretim artışı sayesinde piyasada tedarik güvenliğinin sağlanacağı, arz ve talep arasında dengenin kurulacağı ifade edildi.³¹

Kuveyt, İsrail'in Mescid-i Aksa'ya baskın yapan radikallere izin verip hükûmet güçleri tarafından korunmasını şiddetli bir şekilde kınadı. Kuveyt Dışişleri Bakanlığı, İsrail işgalinin uluslararası hukuku ihlal etmeye devam ettiğini, uluslararası barış ve güvenliği tehdit ettiğini belirtti.³²

• Umman

Umman, New York'ta düzenlenen resmî törenle Birleşmiş Milletler Asya-Pasifik Grubu'nun başkanlığını devraldı. Nepal'in BM Daimî Temsilcisi Amrit Bahadur, Umman'ın başkanlığı devralmasından dolayı memnuniyetini dile getirdi. Umman'ın uluslararası itibarının BM'deki grubun etkinliğini artıracığı belirtildi. Umman'ın BM Daimî Temsilcisi Dr. Muhammed bin Awad Al Hassan, 55 ülkenin dâhil olduğu Asya-Pasifik Grubu'na önderlik etmeye hazır olduklarını, Umman'ın Asya ve Pasifik ülkelerinin çıkarlarını uluslararası forumlarda koruyacağını ifade etti.³³

• Bahreyn

Bahreyn'in Roma Büyükelçisi Dr. Nasır Muhammed Al-Belushi ve İtalya Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Manlio Di Stefano arasında çevrim içi bir görüşme gerçekleşti. Görüşmeye İtalya

29 <https://dohanews.com/qatar-tops-us-to-become-worlds-largest-lng-exporter/>

30 <https://dohanews.co/qatar-and-other-central-banks-in-gcc-raise-interest-rates/>

31 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3036824&Language=en>

32 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3036823&Language=en>

33 <https://timesofoman.com/article/116389-oman-heads-asia-pacific-group-at-un>

Ekonomik Kalkınma Kurulu Bölgesel Direktörü Davide Allegra'nın da katılım gösterdiği belirtildi. Tarafların iki ülke arasındaki iş birliği ilişkilerini ve yakın dostluğu ele aldığı aktarıldı. Ayrıca tarafların imzalanan anlaşmaların ve mutabakat zaptlarının uygulanması konusunu da ele aldığı belirtildi. Ekonomi, ticaret, turizm ve yatırım alanlarındaki iş birliği fırsatlarının değerlendirildiği, bölgesel ve uluslararası gelişmelerin gözden geçirildiği aktarıldı.³⁴

Bahreyn Dışişleri Bakanı Dr. Abdullatif bin Raşid Al Zayani, "This Is Bahrain" Topluluğu Başkanı Betsy Mathieson'ı makamında ağırladı. Görüşmede tarafların tolerans, bir arada yaşama, dinler, kültürler ve medeniyetler arası diyalog açısından Bahreyn'in öncü başarılarını vurguladıkları belirtildi. Barış ve karşılıklı saygı kültürünün yayılması, ayrımcılıkların, fanatikliğin, dinî nefretin ve ırkçılığın reddedilmesi konusunda iş birliğinin bölgesel ve uluslararası olarak geliştirilmesinin yollarının değerlendirildiği ifade edildi.³⁵

• Yemen

Uluslararası Kızılhaç Örgütü, Arap Koalisyonu tarafından serbest bırakılan 117 tutuklunun Suudi Arabistan'dan Yemen'e nakledildiğini duyurdu. Yemen'deki Uluslararası Kızılhaç Komitesi Sözcüsü Beşir Ömer, Suudi Arabistan'dan Kızılhaç'a ait üç uçakla 117 tutuklunun transfer edildiğini açıkladı. Ömer, koalisyon tarafından serbest bırakıldıktan sonra 108 tutuklunun Aden Havaalanı'na, 9 kişinin ise Sana Havaalanı'na nakledildiğini ifade etti.³⁶

Birleşmiş Milletler tarafından koordine edilen ve plana ilgi duyan önde gelen Amerikan şirketleri arasında düzenlenen toplantıda ABD Yemen Özel Temsilcisi Timothy Lenderking, Huddeyde kıyılarında Kızıldeniz'de demirlemiş Safer petrol tankerinin ciddi bir çevresel tehdit oluşturduğunu ifade etti. Lenderking, Safer'in Kızıldeniz ve çevresi için ciddi bir ekonomik ve çevresel tehdit oluşturduğunu belirtti. Sızıntının önlenmesi için uluslararası toplum ve aktörlerin geçici bir sızıntıyı önlemek için fırsata sahip olduğunu ifade eden Lenderking, ABD'nin BM'yi bu tehditle başa çıkma konusunda desteklediğini vurguladı.³⁷

Yemen Ordusu, İran destekli Husi milislerinin bayram boyunca ülkenin farklı bölgelerinde 341 defa ateşkesi ihlal ettiğini duyurdu. Husilerin Marib kenti ve cephelerde 113, Hacce batısındaki savaş cephelerinde 69 ve Taiz ekseninde cephelerinde 65 ihlal tespit edildiği belirtildi. Ordu, Husi milislerinin 10'dan fazla sızma girişiminde bulunduğunu ifade etti.³⁸ Yemen Başkanlık Yönetimi Konseyi, BM girişimiyle ülkede ilan edilen iki aylık ateşkesin kalıcı olmasını desteklediğini duyurdu. Başkanlık Yönetimi Konseyi Başkan Yardımcısı Tarık Salih'in Husi milislerin hiçbir feragatte bulunmamalarına rağmen ateşkesin başarıya ulaşması ve kalıcı

34 <https://www.bna.bh/en/BahrainItalycooperationdiscussed.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDvlwYdGdCXpqblyM%2bfindZA%3d>

35 <https://www.bna.bh/en/ForeignMinisterreceivesThisIsBahrainSocietyPresident.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDi6%2bKfYv1JOHvPshZS7qTil%3d>

36 <https://yeniyyemen.net/tr/p-224606>

37 <https://yeniyyemen.net/tr/p-224608>

38 <https://yeniyyemen.net/tr/p-224607>

hâle gelmesi adına sarf ettikleri çabayı desteklediklerini ifade etti. Ayrıca Salih, Husilerin ateşkes şartlarına uymadıklarını ve ateşkesi ihlal ettiklerini, Taiz'e yönelik ağır kuşatmayı sürdürmek için ateşkesten yararlandıklarını ifade etti.³⁹ İngiltere, Fransa ve Avrupa-Akdeniz İnsan Hakları İzleme Örgütü Yemen'de artan ihlaller nedeniyle ateşkesin bozulmasını önlemeye ve tarafların halkın acısını hafifletmek için yükümlülüklerini yerine getirme çağrısında bulundu. İngiltere'nin Yemen Büyükelçisi Richard Oppenheim, BM'nin Yemen'de sağladığı ateşkesi güçlü bir şekilde desteklediklerini dile getirdi. Fransız Büyükelçiliği ise Sana Havalimanı'nın yeniden açılmasını kolaylaştırma çağrısında bulundu.⁴⁰

■ KUZAY AFRİKA GÜNDEMİ

• Mısır

Mısır Genelkurmay Başkanlığı, Sina Yarımadası'nın kuzeyinde gerçekleşen saldırıda 11 askerinin hayatını kaybederken 5 askerinin de yaralandığını duyurmuştur. Açıklamada saldırının Süveyş Kanalı'nın doğusundaki bir su pompalama istasyonuna yönelik gerçekleştiği belirtilirken saldırıyı hiçbir grup üstlenmemiştir.⁴¹ Saldırıya ilişkin Türkiye Dışişleri Bakanlığından yapılan açıklamada saldırı kınanmıştır. Açıklamada, "Saldırıda hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet, aileleriyle kardeş Mısır halkına ve Mısır devletine başsağlığı, yaralılara acil şifalar diliyoruz" ifadesi kullanılmıştır.⁴² Öte yandan saldırıya Suudi Arabistan ile beraber Kuveyt, Katar ve Bahreyn'den de kınama gelmiştir.⁴³

Mısır Dışişleri Bakanlığı yaptığı açıklamada İsrail'in Batı Şeria'da Masafer Yatta köyünde Filistinlilerin evini yıkmakla ilgili planından derin endişe duyduğunu belirtmiştir. Bakanlık, İsrail tarafından açıklanan bölgede yeni 4000 yerleşim birimi yapma planının uluslararası hukuk ve uluslararası meşruiyet kurallarının açık bir ihlali olduğu konusunda uyarıda bulunmuştur. Mısır Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Ahmed Hafez, Mısır'ın Filistin topraklarındaki yerleşim politikalarına tamamen karşı olduğunu ister yeni yerleşim yerlerinin inşası isterse var olanlarının genişletilmesinin, Filistinlilerin topraklarının gasp ve yerlerinden edilmesini kabul etmedikleri belirtilmiştir.⁴⁴

• Libya

Libya Başbakanı Abdulhamid Dibeybe sosyal medyada yayımlanan bir videoda Misrata Belediye Meclisinde bir dizi kent temsilcisi ve siyasilerin katılımıyla düzenlenen bir bayramlaşma programı sırasında açıklamalarda bulunmuştur. Parlamento seçimlerinin kolay ve yasaları-

39 <https://yeniyyemen.net/tr/p-224599>

40 <https://yeniyyemen.net/tr/p-224603>

41 <https://www.arabnews.com/node/2077096/middle-east>

42 <https://www.aa.com.tr/tr/politika/turkiyeden-misirdaki-patlamada-olenler-icin-bassagligi-mesaji/2581905>

43 <https://www.arabnews.com/node/2077376/saudi-arabia>

44 <https://www.egyptindependent.com/egypt-deeply-concerned-over-israels-plans-to-demolish-palestinian-villages/>

nın yürürlükte olduğunu ifade eden Dibeybe, tüm engellemelere rağmen seçimlere gidileceğini belirtmiştir. Dibeybe ayrıca Libyalılar için parlamento ve cumhurbaşkanlığı seçimlerini yapmaktan başka yol yok” ifadelerini kullanmıştır.⁴⁵

Libya'nın doğusundaki Tobruk'taki Temsilciler Meclisi tarafından yeni başbakan olarak belirlenen Fethi Başağa, Trablus'taki Başbakan Abdulhamid Dibeybe hükûmetiyle anlaşmazlık hâlinde kendi yönetimindeki hükûmetin görevini Sirte'den yürüteceğini kaydetmiştir. Sirte'deki bir törende konuşan Fethi Başağa, “Tek bir damla kan dökülmeden görevimizi başkent Trablus'ta yerine getirmek istiyoruz ancak bu mümkün olmazsa görevimizi Sirte'den yürütebiliriz» demiştir. Sirte'nin, ülkenin doğusunu batı ve güneye bağladığını söyleyen Başağa, kentten ülkedeki diğer şehirlerle gerilimi veya düşmanlığının bulunmadığını ifade etmiştir. Libya'da her ülkenin farklı çıkarları bulunduğunu dile getiren Başağa, anlaşmazlığın Libya'da savaşan ülkeler arasında olduğunu vurgulamıştır. Başağa, “Anlaşmazlığımız yüzde 20'yi geçmez. Libya'da farklılıklara rağmen, referans noktası vatandır” şeklinde konuşmuştur. Halkı yeniden bir araya getirmeyi hedefleyen bir diyalog girişimi başlattıklarını aktaran Başağa, Libya Başbakanı Abdulhamid Dibeybe hükûmetini seçimlere giden yolu kapatmak ve görev süresini uzatmaya çalışarak suçlamıştır.⁴⁶

Birleşmiş Milletler (BM) Uluslararası Göç Örgütü (IOM), yılın ilk 4 ayında Libya üzerinden yasa dışı şekilde göç etmeye çalışan 4.461 kişinin Libya'ya geri gönderildiğini duyurmuştur. IOM tarafından yapılan yazılı açıklamada, yasa dışı göçmenlerin bir kısmının ölümden kurtarıldığı, bir kısmının ise göç sırasında durdurulduğu aktarılmıştır. Ocak ve nisan ayları arasında Libya'ya gönderilen kişilerin, 3.876'sının erkek, 410'unun kadın ve 175'inin çocuk olduğu aktarılırken son 4 ayda 114 düzensiz göçmenin hayatını kaybettiği belirtilen açıklamada, 436 kişinin kayıp olduğu kaydedilmiştir. BM açıklamasında 2021 yılında 32.425 düzensiz göçmenin denizden kurtarıldıktan sonra Libya'ya gönderildiğine işaret edilirken, 662 kişinin öldüğü, 891 kişinin kaybolduğu ifade edilmiştir.⁴⁷

Birleşmiş Milletler (BM) Libya Özel Temsilcisi Stephanie Williams, Libya Temsilciler Meclisi ile Devlet Yüksek Konseyi Libya Ortak Komitesinin Kahire'deki ikinci tur toplantılarına katılacağını açıklamıştır. Özel Temsilci Williams, Libya Temsilciler Meclisi Başkanvekili Fevzi El-Nuveyri ve Libya Devlet Yüksek Konseyi Başkanı Halid el-Mişri ile yaptığı görüşmeler sonrasında Twitter hesabından açıklamalarda bulunmuştur. Williams'ın açıklamalarına göre Nuveyri Temsilciler Meclisinin, Mişri ise Devlet Yüksek Konseyinin 15 Mayıs'ta özgür, güvenilir, şeffaf ve kapsayıcı seçimler yapmak için anayasal bir temel belirlemek üzere çalışmalar yürüten Libya Ortak Komitesinin Kahire'deki ikinci tur toplantılarına katılacağını

45 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-basbakani-dibeybe-parlamento-ve-cumhurbaskanligi-secimlerini-yapmaktan-baska-yol-yok/2578434>

46 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libyada-fethi-basagadan-sirte-aciklamasi/2579674>

47 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/uluslararasi-goc-orgutu-yaklasik-4-bin-duzensiz-gocmen-libyaya-geri-gonderildi/2580041>

doğrulamıştır. BM yetkilisi Williams açıklamasında, ikinci tur toplantıların “Libya’da ulusal seçimlerin mümkün olan en kısa sürede yapılması için gerekli anayasal düzenlemeler üzerinde anlaşmaya varmayı” hedeflediğini belirtmiştir. Özel Temsilci Williams, 4 Mart’ta ülkeyi seçimlere götürecek anayasal zemini belirlemek üzere bir komite kurulmasını istemiş ve bunun için Temsilciler Meclisi (TM) ve Devlet Yüksek Konseyine altışar temsilci seçme çağrısında bulunmuştu. Williams, Libya’da seçimlerin yapılması için anayasal bir temel oluşturmakla görevli Libya Ortak Komitesi toplantılarının yeniden başlama tarihi olarak 15 Mayıs’ın belirlendiğini duyurmuştu.⁴⁸

• Tunus

Tunus Cumhurbaşkanı Kays Said, yaptığı açıklamada 2015 yılında Nobel Barış Ödülü alan “Ulusal Diyalog Dörtlüsü”nü de içeren bir komisyonla ulusal diyalog sürecinin başlatılabileceğini belirtmiştir. Ulusal Diyalog Dörtlüsü, Tunus Genel İşçi Sendikası (UGTT), Tunus Sanayi, Ticaret ve El Sanatları Konfederasyonu (UTICA), Tunus İnsan Hakları Birliği (LTDH), Tunus Barolar Birliği oluşmaktaydı. UGTT Başkanı Noureddine Taboubi, Kays Said’e ülkeyi bir araya getirmek ve parçalanmakta olan devlet yapısı, finansal ve ekonomik sistemi düzeltmek için son bir şans olarak bir ulusal diyalog çağrısında bulunmuştu.⁴⁹

Tunus dinarı dolar karşısında en düşük değerini yeni bir rekorla görmüştür. Tunus dinarı, dolar karşısında 3.101 üzerinden işlem görmüştür. Ayrıca yapılan açıklamada Tunus’un 2022 yılının ilk çeyreğinde bütçe açığının 1,4 milyar dolar olduğu açıklanmıştır.⁵⁰

• Cezayir

Malta yetkili makamlarından yapılan açıklamada Cezayir tarafından desteklendiği bilinen Polisari Cephesi üyelerinin Batı Sahra’ya götürmek üzere olan Cezayir Havayolları’na ait bir uçağı geri çevirdiklerini açıklamıştır. Malta’nın başkenti Valleta’ya inen uçağın Maltalı makamlar tarafından daha önce Cezayir ile aralarında böyle bir anlaşma olmadığı gerekçesiyle geri gönderilmiştir.⁵¹

Libya’da Tobruk Merkezli Temsilciler Meclisi, Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun’un Libya Başbakanı Abdülhamid Dibeybe’yi destekleyen açıklamalarının ardından Cezayir’i, Libya’nın egemenliğine müdahale etmekle suçlamıştır. Cumhurbaşkanı Tebbun 24 Nisan’da Cezayir’de Abdülhamid Dibeybe’yi ağırlamıştı.⁵²

48 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-ozel-temsilcisi-williams-libyadaki-siyasi-taraflarin-kahiredeki-toplantilara-katilacagini-duyurdu/2581294>

49 <https://www.france24.com/en/afrique/20220503-tunisia-announces-national-dialogue-excluding-opposition-groups>

50 <https://www.reuters.com/world/africa/tunisias-dinar-hits-new-record-low-versus-dollar-2022-05-06/>

51 <https://www.middleeastmonitor.com/20220505-malta-refuses-algeria-flight-to-repatriate-polisario-members/>

52 <https://northafricapost.com/57340-libya-hor-accuses-algeria-of-interference-in-its-sovereign-affairs.html>

• Fas

Fas polisi Marakeş kentinde ABD ortaklığıyla gerçekleşen bir operasyonla bir grup IŞİD şüphelisini göz altına aldıklarını açıklamıştır. Açıklamada grubun kamu düzenine zarar verecek terörist eylemler hazırlığında olduğu aktarılmıştır. Operasyon Marakeş şehrinde ABD öncülüğündeki IŞİD karşıtı koalisyon toplantısından hemen önce gerçekleşmiştir.⁵³

İspanyol askerî haber sitesi Defensa Fas'ın İsrail ile "Delilah" kısa mesafe güdümlü füzesi için görüşmeler gerçekleştirdiğini belirtmiştir. 250 km menzili olduğu belirtilen füzenin F-5 savaş uçakları için kullanıldığı belirtilirken Fas'ın elindeki F-2 savaş uçakları için bu füzeleri kullanmayı düşündüğü aktarılmıştır.⁵⁴

Türkiye Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati başkanlığındaki heyetin, 10-11 Mayıs 2022 tarihlerinde Marakeş'te düzenlenecek olan "Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) Governörler Kurulu Yıllık Toplantıları"na iştirak edeceği açıklanmıştır. Bakanlıktan yapılan açıklamada bu toplantılarda, EBRD'nin mevcut gündemine ilişkin değerlendirmelerin aktarılacağı ve geleceğe yönelik planların görüşüleceği belirtilmiştir.⁵⁵

53 <https://www.arabnews.com/node/2076866/middle-east>

54 <https://www.morocoworldnews.com/2022/05/348878/morocco-negotiating-to-acquire-israeli-cruise-missile>

55 <https://www.bloomberght.com/bakan-nebati-fas-ta-ebrd-toplantisina-katilacak-2305924>